

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyiltlór sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda
és
kiadóhivatal:

CIRNER ÉS LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.
Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Ünnep előtt.

Budapest, április 23.

Az ezredéves ünnepségek sorát a törvényhozás alsóházának tegnapi határozata vezette be impozáns és a ritka szép alkalomhoz mindenkép illő módon. A képviselőház külön e célra kitűzött ünnepi ülésben egyhangulag és általános lelkesedés közben megszavazta a magyar állam ezer éves fennállását megőrkítő törvényjavaslatot. E valóban történelmi pillanat nyugodt fenségét semmi diszharmonia nem zavarta meg. Az ádáz párt harcok, melyek az utolsó években e hazán végig dultak, mintha egy pillanatra feledésbe mentek volna, sőt az ugyanabban a teremben nemrég lefolyt, szinte páratlan hosszú és heves költészetes hadjárat emléke is elhomályosulni látszott. Az ülést a valódi ünnepiesség: a béke és kiengesztelés vágya jellemezte.

A magyar nemzet két rendbeli sajátosságát kell figyelembe vennünk, hogy természetesnek és ne csupán „mondva csinált”-nak tekintsük ez ülés zavartalan és méltó lefolyását. Az egyik: a magyar nemzet egységes állami öntudata. Ez az öntudat oly erős, hogy egy évezred viszontagságain keresztül fentartotta és bizton kalauzolta e viharezett népet. Már hogyan hagyta volna cserbe, hogyne indította volna egy szívvel-lélekkel való lelkes tüntetésre akkor, amikor éppen ez egységes állami öntudatnak — aere perennius — megőrkítéséről volt szó?

A másik nemzeti sajátosság, mely a képviselőknek ezt az egyhangu határozatát megmagyarázza, még egy öntudat, szintén oly erős és mélyen gyökeredző, hogy az elsőt, az államit, mint egyenrangú, lépten-nyomon kíséri és bizonyos fokig kiegészíti. Értjük a királyi hatalomhoz, a magyar szent koronához való ragaszkodást, a dynasztiai hűséget. Alapszik pedig ez a nemzeti érzelmek nem csupán a személyes tiszteleten és rajongó szereteten, melyen e nemzet apraja-nagyja dicsőségesen uralkodó fejedelmünk, a legalkotmányosabb király iránt viseltetik, hanem magyarázatát leli abban a közmegegyeződésszerű tudatban is, hogy a Habsburg-dynastiának és magyar nemzetnek érdekei kölcsönösök, hogy

egyik a másik nélkül el nem lehet, vagy ha lehetne is, mostani pozíciójából pótolhatatlan sokat veszítené. Valahány válságon keresztül ment a nemzet, valahány szerencsétlenség érte a dynastiát, mindannyiszor újból az a tapasztalat érlelődött meg egyikben is, másikban is, hogy a nemzetnek és a dynastiának igaz érdeke, java a jogoknak kölcsönös tiszteletben tartását kívánja és követeli... A Rákóczi-féle szabadságharcokat a szatmári békekötés és a pragmatika szankezió, Világos napját az 1867-iki kiegyezés követte.

Dynasztia és nemzet egymásra vannak utalva, egyik a másik nélkül el nem lehet. A Habsburgok hajdanában a török jármot segítették lerázni a nemzet nyakáról, minek hála a magyar nemzet Maria Terézia alatt megmentette a monarchia nagy hatalmi állását, egyiknek sem kell szégyenlenie, amit a másik érdekében valaha tett, sem pedig azt, amit a másiktól kapott. Mert akiket történelmi szükség egymásnak teremtett, azoknak illik egymást minden viszonyok közt támogatni; maga magának teszi mindegyik fél, amit a másik javára cselekszik.

A hála, de egyszersmind a férfias büszkeség érzetével tekinthet föl minden magyar ember királyához az ezer éves ünnep napjaiban. Ezt az összhangzó érzelmeket a tegnapi megszavazott millenniumi törvényjavaslat a maga egyszerű, lapidáris szavaival méltóan és találóan fejezi ki.

És ritkán hivatkozhatott miniszterelnök annyi jogos alappal a világos tényekre, mint ma tehette azt Bánffy Dezső báró, midőn Ugronnak egy diszharmonia kereső felszólalása azt hangsúlyozta, hogy „minden tényben, minden intézkedésben a felső ur, a királyi család és minden körükhöz tartozó tényező olyan mértékben vesz részt az ezredéves ünnepségekben, amilyen mértékben kétségtelenül előző időkben kevés példát tudunk felhozni, mi hasonlóképpen bizonyítja azt, hogy az együttérzés, együttünnepelés tudata, érzete, akarata megvan, s amiért, azt hiszem, a nemzet csak hálaát és ragaszkodását kell hogy kifejezze a korona iránt.”

Nem fejezhetjük be hangulatosabban ez elmefuttatásunkat, mint azzal a három szóval, amelybe a tegnapi diszülésen az egész képviselőház oly spontán lelkesedéssel kitört:

Éljen a király!

Praeludium.

Ünnepélyes ülésben, egyhangulag elfogadta f. hó 21-én a képviselőház azt a törvényjavaslatot, melylyel a millennium törvénybe iktattatik. A javaslat szerencsés fogalmazása a képviselőház egy pártjának sem adott okot valamely észrevételre. Az egyhangu határozat és az ünnepélyes hangulat méltó praeludiuma volt a nagy ünnepnek, melyre Magyarország készül. A nemzet a mai nappal hivatalosan megkezdte az ezredéves ünnepélyeket és ohajtandó lenne, hogy a képviselőház mai hangulata az egész országra kiterjedjen.

Ez ünnepi hangulatnak Szilágyi Dezső elnök a következő hazafias szavakkal adott méltó kifejezést:

„A mai ülés napirendje ki van merítve, a ház egyhangulag járt el ezen törvényjavaslat elfogadásánál s a honalapítás megünneplésére vonatkozó intézkedéseknél, világos jelöl annak, hogy az ország osztatlan érzelmét és akaratát juttatta kifejezésre és hogy a mint tud egyesülni a nemzet együttes és egységes érzelmének nyilvánításában a multunk iránti kegyelet kifejezésére nézve, meg fogja találni a jövő irányára nézve is az együttes akaratot és a közös törekvés módjait a nagy nemzeti célok fele, melyekre az elfogadott törvényjavaslat reámutat.”

A törvény konstatálja a magyar államiság ezeréves fennállása ünnepének nagy jelentőségét. A szabadságszeretethez, igazságosságnak, alkotmányos érzületének és vallásos érzelmének köszöni az állam ezeréves fennállását. Hűsége a királyhoz és hazához változatlan és dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferencz József bizalma hű magyar nemzetéhez pregnans kifejezésre jut a törvénybe.

Ez az összhang király és nemzet közt, magának a nemzetnek egyetértése, a zavartalan viszony állam és egyház közt nem holt betűi a törvénynek, hanem igaz kifejezése a nemzeti érzelmeknek; természetes törvény, melynek nem valamely állapotot kell előbb megteremtteni, hanem létező viszonyokkal számolni. És ha Ő Felsőge tollat ragad, hogy e törvényt szentesítse és ha e lapon olvasni fogja a nemzeti hűség, odaadás, lojalitás őszinte kifejezéseit: kétszeresen örvendő megindulással fogja a saját bizalmát is szentesíteni a dicsőséges magyar nemzet iránt s aláírásával megáldja és megszenteli az erős köteleket király és haza közt.

Képviselőházának e kegyeletes ülésével legyen része a magyar nemzetnek a belső

békében és az ünnepi hangulatban, mely nélkül az évezredek ünnepélyeket nem tudjuk elképzelni. A benyomások, melyeket a nemzet és a külföld ez ünnepélyek által nyer, maradandók, el nem múló. Tegyük felre a régi visszavonást és adjunk helyet az ünnepi érzésnek.

*
Törvényjavaslat
a honlapítás évezredek emlékének törvénybe iktatásáról.

A magyar állam 1896-ban évezredek megalapításának és fennállásának ünnepét üli.

A törvényhozás ennek emlékét a következőkben örökíti meg:

1. §.

A magyar szent korona országainak törvényhozása vallásos áhitattal ad hálát az isteni gondviselésnek, hogy az Árpád és vitéz hadai által megalapított hazát oltalmába fogadta, fejedelmait bölcseséggel, népét erővel és önfeláldozó hazaszeretettel megáldotta és az országot jó és balsorsban segítve, annak lételet ezer éven át sok viszontagság között is fentartotta.

2. §.

Ezen ünnepies alkalommal az országgyűlés mindkét Háza legmélyebb hódolattal járul ő császári és apostoli királyi felsége, I. Ferencz József elé, akinek dicsőséges uralkodása alatt az ország alkotmányos szabadsága és zavartalan fejlődése biztosítva van.

Magyarország és társországainak apostoli királya viszont törhetetlen bizalmát nyilvánítja szeretett népének hűségében.

Szilárd alapjai ezek annak az áldásos összhangnak, amelynek ereje a jövő századok biztos haladásának is zálogát képezi.

3. §.

A törvényhozás a kegyelet, hódolat és királyi hajlandóság eme nyilatkozataival a magyar állam ezeréves fennállásának emlékét örök időkre törvénybe iktatja.

4. §.

E törvény 1896. június 8-án, mint ő császári és apostoli királyi felsége dicsőséges megkoronáztatásának évforduló napján lép életbe; ugyanazon napon úgy az országgyűlés mindkét Házának együttes ülésében felolvasandó, mint a magyar korona országainak minden községében közléteendő és köbe vésvé az országgházban megörökítendő

A szövetségesek.

„A magyarok közt létesült egy párt, mely ellentétben az eddigi magyar politikai pártokkal, a nemzetiségek támogatását tűzte ki céljául. S miután az általános választások ideje következik, a románok köteleessége, a nemzetiségek irányában annyira loyális néppártnak a programjával s mozgalmával szemben véleményét és színt vallani. Ezért elengedhetlenül szükségesnek mutatkoznak:

a kormánytól felosztalt végrehajtó bizottságot mielőbb összehívni, hogy határozzon vajjon a dákö-románok csakugyan megkössék-e a paktumot a nép-párttal, első sorban a szabadelvű párt s a többi hazai politikai pártok ellen?”

Ezt írta a minap egy brassói oláh lap, mely már régebben a nép-párt és a dákö-románok közt létesítendő szövetségnek igyekszik propagandát csinálni. Dr. Ratiu, a fölhívásban aposztrofált „végrehajtó bizottság” volt elnöke, erre a „román nemzeti párt” hivatalos lapjában, a nagyszabeni „Tribuna”-ban kijelentette, hogy a „nép-párttal való szövetség és eszméje főgondja már hosszabb idő óta, s a szövetség fölött való tanácskozássra már össze is hívta a párt bizalmi férfait N.-Szebenbe.”

A magyar millennium nagyobb dicsőségére tehát csakugyan létrejönne ez a szövetség. Bizonyára sokan lesznek, akiket meg fog lepni ennek a híre. De mintha a tulzók csak a legalkalmasabb pillanatot akarták volna kilesni, éppen mostanra hagyták a meglepő aktust. A magyar országgyűlés pártjai odafenn Budapesten egyhangúlag elfogadják a millenniumi törvényjavaslat szövegét s kifejezést adnak ezzel is a nemzet kompakt együtartozandóságának. Ezalatt meg a feudál-ultramontan demagogia és a nemzeti irredenta előkészítik vidéki buvóhelyeiken a várva-várt fuziót, melynek előszelái sok helyen már fujdogálnak.

Igy azt állítják, hogy már vagy egy évvel ezelőtt Bogdán Duika, a „Tribuna” volt szerkesztője, ki közel viszonyban állott az akkoriban még szabadon nem bocsátott oláh mártirokkal, Budapesten érintkezésbe lépett volna Zichy Nándor és Esterházy Miklós Móríc gróffal. A sajtóban azóta, de már előbb is nyíltan és kitartóan csaptak egymásnak a szelet: a tulzó románok és a szélsőségbe jutott néppártiak; egyik a másiktól várt valamit, egyik a másiktól ígért támogatást. Sőt a néppárt politikai programjába is fölvette, tót és román nyelven is hirdette, hogy a nemzetiségi törvényt a nemzetiségek javára meg akarja rövidelni. Ama híres kérésirat pedig, melynek címe „Mit akar a néppárt?” és melyet különösen a tót és román nemzetiségi vidékeken, így az erdélyi részekben is, terjesztenek annyi buzgalommal, megint csak azt hangoztatja, hogy „pártunk (t. i. a néppárt) a nemzetiségek irányában a legnagyobb előzékenységet kívánja tanúsítani.” Ez előzékenység alatt pedig oly engedelmények értendők, melyek különösen az iskolai oktatás és a bíróságok nyelvére vonatkoznak. Mindezek köztudomású tények.

Szabadelvűség helyett fekete reakció; erős nemzeti állam helyett egy polyglott, széthúzó zagyvalék; azonfelül egy csomó gazdasági osztályérdek felülkerekedése, tarka nemzetiségi parlament egy erős szocialista párttal, — az egésznek kiindulási pontja és korolláriumaként pedig az általános szavazati jog. Nagyjában ez lenne a program.

No, hiszen szépen néznénk ki a másik évezrednek mindjárt a legelején, ha a dákö-román néppárti szövetség oly erős lenne, hogy a magyar nemzeti politika felett tulsulyra vergődjék. Hazafiatlan képmutatás, nemzetáruló felforgatás az egész vonalon. Jó lesz ezt meggondolni azoknak, akik ma is félszemmel a félrevezetett néppárt felé kacsingatnak.

Az édes és a mostoha.

(*) Hónapok óta olvasunk a lapokban és mentül inkább közelednek a millenniumi ünnepek, annál gyakrabban olvassuk, hogy az állami és városi tisztviselők, a katonák az évezred örömeire hol előléptetést kapnak, hol pótlékban, hol kedvezményben részesülnek; csak a közigazgatási tisztviselőkről nem ír. Nem beszél senki ilyesmit, legalább eddig csak annyiban volt szó róluk, hogy a kereskedelmi tárca budgetjének letárgyalásakor a szakminiszter kijelentette, hogy részükre nem adja meg az államtisztviselők által kisebb, a katonaság által nagyobb mérvben élvezett vasuti kedvezményt.

Mostoha gyermekek azok a legnagyobb mértékben, huzniok kell az igát mind fokozottabb mértékben és ezért sovány fizetés, de annál több, meg nem érdemelt szidalom az osztályrészüik.

Nem irigykedünk ezért az édes gyermekekre; nem kívánjuk, hogy mert mi nem kapunk semmit, ők se kapjanak, nem, hiszen megérdemlik, reáshozólnak; csak gondolkodóba ejt, kissé elkésérit a mostohaság, az elismerés teljes hiányának tudata.

Ime, most olvassuk ismét a lapokban, hogy a legédesebb gyermek, a kedvenc, a katonaság, minő szép értékes kedvezményben részesül a kiállítás tartama alatt. Most jelent meg a hadügyminiszter körrendelete mely tudatja a közös hadsereg tisztjeivel, hogy azon tiszt, ki a kiállítás tartama alatt Budapestre felrándul, ott két héten át teljes ingyen ellátásban és lakásban részesül, azon felül az e célból igénybe vett szabadság nem tudatik be az évente számukra biztosított szabadságidőbe. Nos, ez olyan szép kedvezmény, a mely csakis a dédelgett kedvencnek juthat osztályrészüik, annak a kedvencnek, ki egy batkával nem járul az államháztartáshoz, kinek azonban fizetését évről-évre javítják, emelik, ki ha eléri például az őrnagyi rangot, mely egyenlő egy miniszteri fogalmazóéval, nagyobb lakbért kap, mint egy osztálytanácsos, ezredes korában pedig — eltekintve a mellékletek nagy tömegétől — akkorát, mint egy pénzügyi titkár egész évi fizetése.

Ismételjük, hogy mi ezen nagy kedvezményt nemcsak nem irigyeljük, sőt opportunusnak is tartjuk, mert módot nyújt a magyar királyság területén kívül fekvő ezredes tisztjeinek is, hogy meglátogassák és megismerjék azon királyság fővárosát, népét, melynek szintén katonái és melyet eddig talán csak híreből és legtöbb esetben téves információk alapján ismertek; sőt valószínűnek tartjuk, hogy az intéző köröket is ezen intenzió vezette ezen kedvezmény megadásánál.

Minket csak azon tudat bánt, hogy annyira mostoha gyerekek vagyunk, és bánt főleg akkor, mikor a millenniumi ünnepek létrejöttében legnagyobb, ugyszólva oroszlanrésze van a törvényhatóságoknak, melyek sem áldozatot, sem fáradságot nem kíméltek és kímélnek annak érdekében és igazgató, muakás közegei nemhogy valamilyen kedvezményben, de még jóformán elismerésben sem részesülnek.

És fájhat saját nembánomságunk is, hogy ily könnyen beletörődünk a mostoha gyermek szerepébe és amikor jogunk van kérni, magunk részére kedvezményeket biztosítani, nem teszünk semmit, hanem összedugott kézzel várjuk a sült galambot, holott vállvetve csak érhetnénk el mi is valamit, hi-

szen „néma gyermeknek anyja sem érti szavát“.

Talán csak nem az tart vissza, hogy hiszen úgy sem kapunk, mert mostohák vagyunk!?

Könyvismertetés.

A Bethlen-kollégium legújabb története. Kiadta az elöljáróság. 1896. A millennium alkalmából.

A Bethlen-kollégium tanárkara derék munkát végzett abban a vaskos és szép kiállítású könyvben, mely a fenti cím alatt a napokban hagyta el a sajtót. A főiskola utóbbi 30 évének részletes történetét tárgyalja a munka, mely tehát P. Szathmáry Károlynak 1868. kiadott történelmét van hivatva folytatni.

Kétszeresen aktuális e munka most, midőn a millennium nagyobb dicsőségére s az erdélyi ev. ref. egyház gyarapodására és építésére ismét bontogatni kezdik a nagy fejedelem értékes alapítványát. Minden célzatoság nélküli tárgyilagos történelem ez, mely éppen azért minden polémiánál ekesebben szól amellett, hogy a reátóduló válságos helyzetek közt is hogyan teljesíti hivatását az intézet a reabizott feladatok hűséges szolgálatában.

A bevezetés azon helyzetet és intézkedéseket tartalmazza, melyek alapján ezen újabbkori történet megalakult.

A tárgyalás két fő részben oszlik meg. Egyik az általános, azon adatokat foglalja össze, melyek az iskolát a maga egészében illetik. Itt van leírva a kollégium kormányzata 1872-ig, a meddig a felügyeletet az egyházi főtanács gyakorolta; s a mai kormányzat az egyházkerületi gyűlés s az igaztanács szervezetével. Itt vannak leírva azon jogok, melyeknek gyakorlata a kollégium autonómiáját teszi ki; az előjáróság hatásköre vagyoni és szellemi tekintetben, azon történeti tény felemlítésével, hogy a vagyontügyek vezetését 1875—1878. években a külön e célra alkotott gondnokság vitte, míg végre keserű tapasztalatok rábirták az egyházkerületet, hogy a vagyoni ügyek intézését a régi előjáróságra állítsák vissza, melyben a gondnokokon kívül valamennyi rendes tanár is helyt foglal.

Itt vannak felsorolva azon előkelő férfiak is, kik 1848. óta a gondnoki tisztet betöltötték. Szomorú okulással olvassuk, hogy a legjelesebb és legbuzgóbb férfiak mellett, mintha csak a másik végletet akarnák mutatni, olyanok is voltak, kik nemcsak megfélelni nem tudtak az önkényesen magukra vállalt kötelezettségüknek, hanem a gondjaikra bizott alapítványt válságból válságba jutni engedték közönyükkel, vagy idegen érdek szolgálatával.

A közös tanárkar szervezetének ismertetése után a kollégiumi épületek részletes leírása következik. Az „ó-kollégium“ 1884. lebontatván, helyette 108 ezer forint költséggel épült a diszes keleti homlokzat, mely impozáns külsejével és berendezésével egyike hazánk legelőkelőbb iskolai épületeinek. Ez az épületrész a szorosán vett tanítási célokat szolgálja: míg a „nagy kollégiumnak“ nevezett déli szárny, a maga óriási méreteiben és tömörségében, a nyugoti részen elterülő „kis kollégiummal“ együtt, 68 helyiségben az internátus céljaira szolgál.

A IV. fejezet alatt a gyűjtemények vannak felsorolva, melyek egy egész vagyont képviselnek ugyan mai gazdagságukban is; de lehetetlen a legnagyobb fájdalommal és borzalommal nem gondolnunk az emberi

vadságnak, művelt államban paratlanul álló, azon vandalizmusára, melylyel a XIX. század közepén otromba tömegek, állati dühökben és rombolásvágyukban, a régi és megfizethetetlen értékű történelmi emlékeket szerte hordták, vagy elpusztították. Soha, semmi pénzerővel sem lesz képes többé ezt a kárt kipótolni az iskola. Pedig a gyűjtemények értékének emelésére minden intézkedés megtörténik; minden eszköz, költség és fokozott buzgóság összeműködik ezen tudományos és nevelési cél érdekében. A könyvtár 30015 darabot, az állat-, növény- és földrajzi gyűjtemény 19815 darabot, az ásvány- és régiséggyűjtemény 15716 darabot foglal össze; érem van 3441 darab. A többi kisebb jelentőségű szertár is bőven el van látva szemléltető eszközökkel.

Különösen érdekes fejezetek az V. és VI., a mennyiben az első a bennlakásról, emez pedig a tanulók segélyezéséről emlékezik meg részletesen. A bennlakási intézmény szoros kapcsolatban áll ősi időktől fogva ref. kollégiumaink szervezetével. Célja volt a megyénkben ritka és a nemzetiségek közt szigetként lakó magyarság részére a művelődés könnyű feltételeit biztosítani. A tanulók nagy része ingyen, vagy alig érezhető csekély díjért kapnak jogot a bennlakásra, hol a családi szervezet a kedélyt is melegen tartja; az önkormányzat pedig társadalmi élethez és a jogok tiszteléséhez szoktatja a növendéket. A „Pesti Hírlap“ e hó 22-iki tendenciózusnak látszó cikke kicsinylőleg szól e bennlakási intézményről. Sajnos, hogy egy riporter egy-két lap futólagos átolvasása után akar bírálatot mondani egy jótékony intézményről, melynek megvan a maga kegyeletes multja, a szükség parancsolta rendszabályokkal; de megvan a maga jelene is, melynek megteremtésében számolt az előjáróság az egészségi és nevelési kívánalmakkal. Hiszen ki van fejtve, hogy a szolgaság ma már csak a multból átmáradt cím, hogy a szegény tanulók annál több jótéteményt élvezhessenek; szolgai teendőket pedig egyáltalán nem végeznek.

A segélyezésre ma már nem nyújt egyedüli alapot a szegénység. Nagyon helyesen. Van sok egyéb pálya, amelyen kisebb tehetségű tanuló is becsülettel boldogulhat. A tudományos irány maradjon meg azoknak, a kikkel, tehetségükkel és munkaerejükkel fogva, az iskola, bármiféle állásba kerüljenek is, nem vall szégyent. Az ilyenek érdemlik meg, ha rászorulnak, első sorban a segélyezést.

A segélyezés évi főösszege, beléfoglalva a kosztot, stipendiumot, pályadíjakat, könyvjutalmakat s a közvetett segélyezést, kitesz átlag 26 ezer forintot évente.

Erre az intézetet tekintélyes vagyona képesíti, mely fekvőségekben, épületben, beruházásokban, jogokban és papírban 2 millió 113 ezer forintba megy.

Az ifjuság önművelődésére alakított irodalmi és művészeti egyletek érdekes rajza következik aztán, mely szépen igazolja azt az eleven erőt, mely ezen intézmények szolgálatában s a tanulók szellemi haladásának vágyában megnyilatkozik.

A második főrész az egyes intézetek életében beállott nevezetesebb változásokat mutatja be. A jogi tanfolyamnak 1869-ig tartó élete helyt ad a theol. akadémia lendületesebb kifejlődésének, amely dr. Kovács Ödön és Keresztes József működésében érte el tetőpontját. Azon szomorú csapások és támadások, melyek 1889. óta érték e tanfo-

lyamot, bőven ismeretesek előttünk. Az elevenig érnek ma is azon sebek, melyeket ez évek története rajtunk ütött; sőt mindig újabb csapások készülnek, hogy lassankint az intézetnek egy erőszakosan feltépett és gyógyíthatlan hagyott nyílt sebe maradjon.

Terjedelmes részt foglal el a gimnázium története. Életrajzokban és tudományos munkásokban ismerteti ez a rész az intézet tanárait; talán a rövidséggel járó tömörségnél vagy szerénységnél fogva mellőzve azt a fontos szerepet, melyet a tanár-kar tagjai társadalmi életünk minden nemes törekvésében, humánus és kulturális intézmények önkényes szolgálatában teljesítettek és teljesítenek. Mi nekünk, kik e működést örömmel és nagybecsüléssel látjuk, jól esik, ha e helyütt a kínálkozó alkalmat ennek konstatálására felhasználhatjuk.

Egyébként, úgy ez a rész a maga részletes kimutatásaival, mint mellette a tanítóképző intézet arról tesznek tanúságot, hogy ezen kollégium minden része elismerésre méltó munkát végez, amelynek értékét semmiféle gáncs vagy célzatos kisebbítés nem csökkentheti. Amint győzelmesen kiállott minden viszontagságot, amelyek bőven kijutottak részére, úgy meg vagyunk győződve, hogy a joguk, szellemi és anyagi erőnek tudatában továbbra rendületlen kitartással végezi a haza és a vallásos nevelés szolgálatát.

Előkészületek a millenniumra.

A király és a millennium.

Kedden tárgyalta a képviselőház azt a törvényjavaslatot, mely a millennium emlékére létesítendő alkotások költségeinek fedezését állapítja meg. Mint tudjuk, az országgyűlés két háza egy közös bizottságot küldött ki, melynek feladata az volt, hogy ezen alkotásokat, azok jellegét és méreteit meghatározza és megállapítsa, mily módon vegyen részt a törvényhozás két háza az ezredéves ünnepeken. Ugron Gábor nem tudta volna a lelken elviselni, ha ezt az alkalmat elszalasztotta volna és a kormány ellen meg nem ereszt egy filippikát, elégtelennek mondván a formát, melyben Ő Felsége a király és a legmagasabb uralkodó család ez ünnepélyeken részt vesz.

A felvilágosítások, melyeket br. Bánffy miniszterelnök ez irányban adott, zajos helyeslést és örömet keltettek a képviselőházban és bizonytalán örvendő visszhangra fognak találni mindenütt, ahol magyar hazafiasság és magyar királyhűség lakozik. Bánffy beszédének ez országban minden palotában és gunyhóban el kellene vinni az örvendés hírt, hogy a király Magyarországra jön, hogy hű alattvalóival együtt üljön meg e nagy ünnepet és a nemzettel közösen ünnepeljen a honfoglalás ezredik évfordulóján. A király az örömben, imában és az ünnepélyeken való részvételben egy és egyesült akar lenni nemzetével és ez teszi az egész magasztos ünnepnek nagy erkölcsi ténypontját. A nemzetnek ezért a feünkölt előzékenyséért hűségének, ragaszkodásának és lojalishálójának kell kifejezését adnia, nem pedig, mint Ugron kívánja, Ő Felségének az ünnepélyeken való részvétele előírni.

Mint a „Pester Correspondenz“ értesül, báró Bánffy miniszterelnök ama határozatok alapján, melyeket a vegyes országos bizottság hozott, javaslatokat terjesztett a király elé Ő Felségének az ezredéves ünnepeken való részvétele tárgyában. A király e javaslatokat elfogadta és így figye-

4. oldal.

lembe vette hű magyar nemzetének legforróbb kívánságait. Mert a vegyes ezredéves országos bizottság többsége, mely bizottságban az országgyűlés mindkét háza a pártok számarányában képviselve van, e javaslatokat jóvá hagyta és e pillanatban a nemzet legméltóbb szívéből is beszélt, az egész ország méltóan és tökéletesen megfelelő módon képviselve.

Ő Felsége Magyarország királya jelen lesz mindazokon a millenniumi ünnepélyeken, a melyeken a magyar korona viselője jelen lehet. A király semmikepp sem akarja magát ünnepeletetni, hanem népével együtt s annak körében ünnepeletni s örülni akar. Ezek a király magasztos és nemes intencziói, melyek alkalmasak arra, hogy minden szívben örvendetes megindulást keltsenek.

Levelezés.

Kutyfalva, 1896. évi április hó 22.

Miután az állami anyakönyvek vezetéseben egy fél éven át némi jártasságot szerztünk magunknak, elhatároztam magam, hogy anyakönyvi kerületemben az 1896-ik év I-ső negyedében előfordult népmozgalmi adatokat becses lapjában közzé teszem s ha a közönségnek nem is, de legalább kartársainak fel fogja kelteni a figyelmét arra, hogy anyakönyvi kerületenként egy-egy évnegyed alatt mennyi és minő bejegyzések történnek és így ők is követni fogják példámot, hogy legalább a mi vármegyénk területén tudhassuk meg, hogy évnegyedenként a népmozgalmi statisztika minő stadiumban áll.

Anyakönyvi kerületemben, melyhez négy község tartozik, névszerint: Kutyfalva, Oláh-Péterlaka, Oroszi és Szent-Jakab, amely négy község összesen 2401 lelket számlál, a múlt évnegyedben előfordult:

I. Születési eset 25. II. Házassági eset 3. III. Halálozási eset 40. Összesen 68 eset. Ezekből esik: 1. Kutyfalvára: születés 7, házasság 2, halálozás 6. 2. Oláh-Péterlakára: születés 9, halálozás 20. Oroszira: születés 1, halálozás 5. Szent-Jakabra: születés 8, házasság 1, halálozás 9.

I. Születések: a) Nemre nézve: Kutyfalván fiu 5, leány 2. Oláh-Péterlakán fiu 6, leány 3. Orosziban fiu 1. Szent-Jakabon fiu 6, leány 2. b) Vallásra nézve: Kutyfalván ev. ref. fiu 5, leány 2. Oláh-Péterlakán: gör. kath. fiu 6, leány 3. Orosziban: görög kath. fiu 1. Szent-Jakabon: gör. kath. fiu 1, leány 1, görög keleti fiu 5, leány 1.

II. Házasságok: Kutyfalván 2 eset. A házasságra lépett felek mindnyájan evangélikus reformátusok. Szent-Jakabon: 1 eset, mindkét fél görög katolikus vallású, a vőlegények mind nőtlen ifjak, a menyasszonyok mind hajadon leányok voltak.

III. Halálozások: Kutyfalván: férfi 1, nő 1, fiu 2, leány 2. Oláh-Péterlakán: férfi 1, fiu 9, leány 10. Orosziban: férfi 1, nő 1, fiu 1, leány 2. Szent-Jakabon: férfi 1, nő 2, fiu 4, leány 2. Összesen 40.

Vallásra nézve: Kutyfalván: görög kath. férfi 1, evangélikus református nő 1, fiu 2, leány 2. Oláh-Péterlakán: görög katolikus férfi 1, fiu 9, leány 10. Orosziban: görög katolikus férfi 1, nő 1, fiu 1, leány 2. Szent-Jakabon: görög keleti férfi 1, nő 2, fiu 4, leány 2. Összesen 40.

A halál oka: Kutyfalván: Aggkori végkimerülés: férfi 1. Tüdőgyulladás: nő 1. Vele-

született gyengeség: fiu 2, leány 1. Számárhurut: leány 1. Oláh-Péterlakán: Tüdőgümőkór: férfi 1. Számárhurut: fiu 9, leány 10. Orosziban: Tüdőgümőkór: férfi 1. Aggkori végkimerülés: nő 1. Vele született gyengeség: fiu 1. Számárhurut: leány 2. Szent-Jakabon: gyhártya-gyulladás: férfi 1. Aggkori végkimerülés: nő 1. Tüdőgyulladás: nő 1. Számárhurut: fiu 3, leány 2. Gyermekaszály: fiu 1. Összesen 40.

Kivaló tisztelettel.

Fülöp Gábor,
m. kir. állami anyakönyvvezető.

Vegyes hírek.

— **Millenniumi ünnepély Nagy-Enyeden.** Nagy-Enyed város képviselő-testületének a nemzeti ünnepélyek rendezésére kiküldött bizottsága folyó hó 22-én tartott ülésében — a millenniumi ünnepély méltó megünneplése végett — a városi közgyűléshez terjesztendő javaslat vázlatát a következőkben állapította meg: I. Falragaszok által a lakosság felkerendő, hogy május 9-én házaikat lobogózzák fel, este pedig ablakikat világítsák ki. II. Május 10-én reggel tarack-lövesek fogják jelezni a legnagyobb magyar nemzeti ünnepélyt. Delelőtt fél 9 óraker háláadó isteni tiszteletre vonul, előbb a róm. kath. templomba, s azt követőleg szokásos módon a többi vallás-felekezetek templomaiba. A templomozások bevezetével a képviselő-testület dísz-közgyűlése fog megtartatni. Delután fél 4 óraker a városház előtt gyülekezés, a zene-karok indulói mellett felvonulás a séta-térre, hol a nagy nap emlékére nép-ünnepély fog tartatni. A séta-téren cigány-zene kar mellett az esti órákig általános vigalom rendeztetik, amikor is a közönség a nap emlékére megvendégeltetni fog.

— **Közgyűlés.** Nagy-Enyed város képviselő-testülete f. hó 27-én delelőtt 10 óraker a városház nagytermében közgyűlést tart.

— **Műkedvelői társulatunk** életében örvendetes fordulat készül beállani. Mint tudjuk, e derek társulat az utóbbi időkben nem érvényesült oly mérvben, mint azt kívánhattuk volna; a lefolyt télen is épp a filler-egylet felhívása folytán csak egy esetben adott életjelt magáról, de az akkor elért eredmény után ítélve, az egyesület nagyon is életképes, működésre alkalmas, csakis egy kis szervezetre, társadalmi életre van még szüksége, hogy teljes mérvben érvényesülhessen. Örömmel jelezhetjük most, hogy e hiány pótlásán is fáradozik jelenleg a műkedvelőknek néhány tevékeny tagja és Török Bertalané, Uray Lászlóné, dr. Magyar Károlyné, Lenk Lajosné urnók, Török Bertalan, dr. Magyar Károly, Horváth Miklós, Uray László, Gyarmathy Ernő, dr. Ebergényi Sándor, dr. Hegedűs Zsigmond, Hollós István és Baranyai Károly urak a műkedvelői társulat újra szervezése céljából városunk intelligens közönségét értekezletre hívni óhajtják, hogy közönségünk támogatása mellett a társulatot újra alakítsák, közönségünk maga szervezze azt újra, működését szabályozza és így újra faktorrá emelje azt társadalmi életünkben. Ezen nemcsak törekvést nem szükséges bővebben fejtegetnünk; hogy minő missziót teljesít egy műkedvelői társulat, minő célokat követ, azt úgy is tudjuk mindnyájan. Értesítéseink szerint a tervbe vett értekezlet szerdán delután 5 óraker lesz megtartva a leányiskola társalgó termében. A meghívókat már

szét is küldték, szívesen látnak ott mindenkit, mert a műkedvelői társulat alkotó-elemét társadalmunk egész intelligens, művelt közönsége képezi. Uj előadás is tervzetetik s a pünkösdi ünnepet megelőzőleg óhajtják lelkes műkedvelőink Herczeg „Dolovai nábob leánya” előadni, hogy e darabbal is életképességükről tegyenek tanúságot.

— **Az alsófehérmegyei tanító-egyesület** május 2-án tartja évi rendes közgyűlést műsoros estélylyel egybekötve, melynek programját jövő számunkban közöljük.

— **Értesítés.** A millennium méltó megünneplésére, amely május hó 10-én lesz, nagyban készülnek az enyediék. A város majdnem minden háza lobogódszt fog ölteni. Városunk polgármestere már előre is intézkedett, hogy jó és olcsó lobogók könnyen beszerezhetők legyenek; a lobogók megrendelésével Székelyhidy János helybeli divat-áru-kereskedőt bízta meg, hol azok május 1-től kezdve a legolcsóbban beszerezhetők.

— **Meghívó.** Alóírottak azon hazafias kérelemmel fordulnak Nagy-Enyed város és vidéke leikes műpartoló közönségéhez, legyen segítségünkre, hogy Nagy-Enyed város műkedvelői társulatát újra alakíthassuk, szervezhessük és társadalmi életünknek a meglevő szep hivatást teljesítő testületek mellett egyik alkatelemévé tehessek. Intelligens közönségünk pártolásától függ e tervünk kivitele, és ismerve társadalmunk hazafias gondolkodását, a műkedvelői társulat újra alakítása céljából f. évi április hó 29-ének delutáni 5 órájára a leányiskola társalgási termébe városunk és vidéke közönségét ezennel tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozatul a műkedvelői társulat újraalakítását és szervezést tűztük ki. Nagy-Enyed, 1896. április 25. Dr. Magyar Károly, Török Bertalan, Uray László, Ebergényi Sándor dr., Horváth Miklós, Török Bertalané, Uray Lászlóné, Lenk Lajosné, dr. Magyar Károlyné.

— **Gyula-Fehérvárt** a millennium emlékére a gyermek-menhelyen, a séta-téren s a temetőben 50 darab amerikai dió, 50 darab juhar és 100 drb. gesztenye-fa, a vár területén pedig 2000 drb. különböző csemetefa lett elültetve.

— **Ujabb viteldij-kedvezmények a kiállítás érdekében.** Daniel Ernő kereskedelmi miniszter a kiállítási igazgatóság javaslatára megengedte, hogy azon vidéki kiállítóknak, kik kiállítandó tárgyaik felállítására stb. céljából a fővárosba utaznak, valamint a vidéki kiállítások bizottsági tagjai, a m. kir. államasutak vonalain a III-ik osztályban fél II-od osztályu jeggyel, a II-ik osztályban III ad osztályu és az I-sőben II-od osztályu menetjegyekkel utazhassanak. Az ezen kedvezmény igénybevételehez szükséges menet-igazolványok a kiállítási igazgatóság által esetről-esetre hozzáintézendő megkeresésre fognak az illetőnek megküldetni. Hasonló kedvezményben részesíti a miniszter a 400 frt évi fizetésnél nagyobb elvező néptanítókat (az ennél kisebb fizetésűek ugyanis ingyenes utazásban részesíttetnek) és egyéb a tanügy terén működő személyeket is. Az önálló magyar magánvasutakhoz végül azon megkeresés fog intézteni, hogy a maguk részéről is engedélyezzenek hasonló kedvezményeket.

— **Mily áron vásárolta meg Nagy Sándor a Bucephalust?** Ezt a fogas kérdést akarja megoldani a „The Sportman”-ban valaki H. A. G. aláírással, s azt mondja

hogyan egy régi könyvből (Archaeologia Graeca, mely reverend John Robinson által 1807-ben adatott ki) fordította át a következőket: „Bucephalus. Nagy Sándor ismeretes harci lova, tizenhárom talentért (= L. 2250) vétetett meg. A ment Thessaliából, a Psilonicus ménésből hozták s Fülöp királynak ajánlották föl megvételre. A király drágálta s az igen szép, de ágaskodó lo elvezetését parancsolta, midőn fia előbb meg akarta lovagolni; felleudult tehát hátára, s a rézök legnagyobb csodájára a vad állat, mely azelőtt senkit nem tört hátán — most akadékoskodás nélkül engedelmesskedett lovasának. Sándor annyira megszerette, miszerint más lóra többé nem isült. Midőn aztán Bucephalus a Hy aspesnél vívott csatában megebesült és kimult, Nagy Sándor ott a helyszínen temettette el s fölébe egy Bucephalus nevű várost (talán csak Mausoleumot) építtetett.” Ugyanabban a könyvben meg volt említve, miszerint egy régi görög talen-tum értéke a mostani angol pénz szerint L. B25, mi 13-mal sokszorozva 2925 font sterlinget ad; olyan szép ár volt ez egy loért, minőnek azóta sincsen nyoma a törté-netben egész 1827-ig (mondja a közlő), midőn Mr. Gully 40000 guineát fizetett Mumelukért, miután megnyerte a Derbyt. (Ugy látszik, Nagy Sándor jó és passzioná-tus lovagló volt, valódi sportman, ki a lóval bánás módját értette s azonkívül a Rarey-fele megszeliidítési, vagy a megbold. Edelsheim-fele megfektetési módot ismerte. Semmi sincs új a nap alatt!)

— **Budapest tájékoztató kézikönyve** cím alatt a Franklin-társulat kiadásában Janszky Adolf szerkesztése mellett az ezred-éves kiállítás alkalmából egy székesfővárosi kalauz és emlék-könyv jelent meg, a székes-főváros nevezetességeit ábrázoló 40-nél több képpel, Budapest térképével és a kiállítás terv-tárazával. Eme tetszetős, csinos kiállítású könyv bármely szalon díszére válik és tájé-koztató dús tartalmánál fogva vidéki és budapesti lakosnak egyaránt nélkülözhetet-len zsebkönyvül szolgál. Ára kötve 60 kr. A könyv tartalma: Budapest története. — Budapest összes hatóságainak, intézeteinek, egyleteinek, iskoláinak, színházainak, szob-rainak, templomainak, nyilvános épületeinek stb. betű-sorrendes jegyzéke. — Budapest utcáinak, utainak és tereinek jegyzéke oly módon, hogy azok kezdete és vége, a ház-szám az érintkezési pontokat adja meg. — Budapest környéke és kiránduló helyei. — A közlekedési vállalatok, mint bérkocsik, társaskocsik, villamos- és lóvasut, gőzhajók, helyi érdekű vasutak, közszolgák, viteldij, illetve díjzabásait. — Orvostanárók, gyáro-sok, iparosok és kereskedők stb. cím-jegy-zéke. — Magyarország ezredéves ünnepé-lyének és a kiállításnak részletes program-mja. — A kiállítás megnyitása. — A kiállít-ás látogatására vonatkozó szabályzatok. — Belépő-jegyek árai. — Emlék-könyvek és közintézetek fölvatásának programjai. — Az eddig, május 2-ikától október hó végéig kilátásba helyezett ünnepélyek felsorolása. — Társadalmi ünnepélyek napjainak meg-nevezése, mint: torna, athleta, kerékpár, vívó, regatta, uszó- és lóversenyek, továbbá zene és dalművészeti előadások. — Kon-gresszusok. — Látványosságok. — Vasuti menetdíj-kedvezmények. — Lakásiroda sza-bályai. — Tömeges, olcsó szállások: 32 és 50 kros szállások, 70 kros szobák. — Uta-zási és ellátási vállalatok szállodái. — A kiállításra vonatkozó egyéb intézkedések és

rendeletek, melyek a közönség érdekeivel kapcsolatban vannak. — Kedvezményjegyek, melyeknek az átszolgáltatása mellett a tulaj-donos 4—30% engedményben részesül.

— **Millenniumi történet.** A magyar olvasó közönség érdeklődése mindinkább fokozódik az „Athenaeum” r. társaság ki-adásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes (millenniumi ki-adás) nagy munka iránt, melynek már há-rom vaskos kötete közkezen forog. A negye-dik kötetből, mely „A Hunyadiak és Ja-gellók kora” címet viseli, most került könyvpiacra a negyedik és ötödik füzet, mely a füzetek sorozatában 67. és 68. szá-mokkal van jelezve. Ezt a negyedik kötetet a Hunyadi-kor európai hírvé, jeles búvára, Fraknoi Vilmos dr. püspök írja, ki, úgy lát-szik, hogy nemes ambícióját és páratlanul álló történetírői fényes tehetségét ebben a kötetben a legnagyobb mértékben akarja érvényesíteni. Az eddig megjelent füzetek-nem csak a csodálatos sokoldalú törté-netíró, hanem egyszersmind a széppróza mestere is egyaránt remekel. Ezekben a fü-zetekben Fraknoi rendkívül vonzó előadás-ban írja le V. László uralkodásának és Hu-nyadi László kivégeztetésének történetét, valamint Arany János közismeretű „V. László” című jeles balladájának történeti alapját képező V. László király halálának körü-lményeit. Ezekhez a füzetekhez is pompás mű-mellékletek vannak csatolva. A szöveg közlé is számos kép van nyomtatva, úgy, hogy minden második lapra esik egy-egy törté-neti vonatkozású kép. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 ft 60 kr, felévre (24 füzet) 7 ft 20 kr. Kap-ható minden hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombatán egy-egy fü-zetet kapnak.

— **A hipnózis hatása.** Egy stuttgarti orvos hipnózis útján akart egy beteg asz-szonyt meggyógyítani s e végből egy hip-notizórhöz fordult. Azonban a kísérlet nem sikerült, mer a beteg asszonyt sem a hip-notizor merev nézése, sem a tükör alkal-mazása nem ejtette álomba. A hipnotizor ennek ellenére azt állította, hogy már nem csak hipnotizált, hanem betegségeket is ki-gyógyított hipnózissal. Az orvos felszólította a szédeltőt, hogy mutasson neki legalább egy embert, akit betegségből szuggeszció-val kigyógyított és a hipnotizor meg is ne-vezett egy ilyen embert. Nem sokára meg-jelent az orvosnál az illetőnek a felesége. A férj iszákos volt s a hipnotizor szuggesz-cióval kigyógyította ebből a kórságából. Az orvos vallatni kezdte az asszonyt:

— És csakugyan segített a férjén?
— Oh igen, felelt az asszony kissé ha-bozva.
— Hát mennyit ivott azelőtt?
— Tíz pohár sört, doktor ur.
— És most már nem iszik annyit?
— Nem, doktor ur.
— Hát mennyit iszik most?
— Csak öt pohár sört és öt spriccert, doktor ur.

— **Mikor legerősebb az ember?** Erre a kérdésre bizonyára legtöbben azt fogják válaszolni: Reggel, közvetlenül a föl-ébredés után. Azonban ez a valószínűnek látszó válasz nem egyezik meg a dinamo-méterrel eszközölt vizsgálatokkal és a té-nyekkel. A dolog ellenkezőleg úgy áll, hogy az ember közvetlenül a fölkelés után leg-gyöngébb azaz izmai ebben az időben a legcsekélyebb erőt képesek kifejtetni. Az

izomerő jelentékenyen fokozódik a reggeli után s legnagyobb fokát a déli ebéd után éri el, aztán néhány órán át észrevehetően hanyatlik, de este újra emelkedik s aztán reggelig fokozatosan csökken. A derék izom-erőnek legnagyobb ellenségei a lustaság és a túlfeszítés — tehát itt is az aranyos kö-zep ut a legjobb; a mérsékelt megfeszítés látja el az izmokat a legjobb erővel. A munka közben való izzadás jelentékenyen gyöngíti az izmokat. E szerint tehát hely-telen az a közmondás, hogy aranyat lel, ki korán kel, vagy legalább meg kell szeritani olyképpen, hogy: ki korán kel és jól regge-liz, az aranyat lel — de a reggeli előtt való munka ártalmas.

— **Nemzetközi női-jog-kongresszus.** Az exotikus, nő-emancipációval foglalkozó gyűlékezések sorához méltóképp csatlakozik a Párisban ezen a héten megtartandó nem-zetközi női-jog-kongresszus. A kongresszus megtartásának helyéül a tudós társaság nagyfőnökét jelölték ki. A vezető bizottság, melynek élén Madame Pagon, Cheliga Má-ria és dr. Schirmacher Katalin állanak, mindent megtesz a kongresszus sikere ér-dekében. A tárgyalások nem lesznek tisztán tudományos modorban tartva, hanem azok folyamán egyszerű mosúók, valamint ke-vésbé egyszerű varrókisasszonyok és pro-bir-manzellek is fel fognak szólalni.

— **A szentmárk-téri galambok és Baratieri nadrágjai.** A Szent-Mark-tér szegény galambjai is megsínylik az afrikai olasz hadjárat balsikerét. Már az aduei út-közvet előtt is nagyon rosszul ment a dolga Baratieri seregének. Baratieri akkor oly dine-ket adott, melyekhez a tiszték maguk hozták maguknak a bort, ha ugyan volt nekik. Vajas kenyér lakoma számba ment, az egész nadrág ritkaság volt. Amint egyszer tisztikörökben toalettmizerről beszéltek, Baratieri is bevallotta, hogy összesen két nadrágja van, melyek közül csak az egyik mondható egésznek. Mozzetti orvos, aki Ras Makonnen kérelmére az ostromot Makalle-ból Ras Mangascia gyógyításra véget a negus táborába ment s talán ennek bőkezűségéből kissé jobb viszonyok közt volt, erre a tábor-noknak följajánlotta az ő jobb nadrágát, mely még „csaknem új” volt. A tábornok némi vonakodás után elfogadta az ajándékot. — Az olasz kamara most a budgetből kiörülte azt a költséget, mely a szent-márk-téri ga-lambok etetésére volt szánva. A kamara úgy vétekedik, hogy inkább a galambok ehéz-zenek, semhogy a királyi tábornokok sans-culotte-okká vájjanak.

— **Napernyőt a lovaknak.** John Pet-tinger és Tom Bretsford, az amerikai állat-védő egyesület tagjai, készületeket találtak ki, melynek segítségével a lovak a forró napsu-garak káros hatásától megóvhatók. A készü-lék egy, a kocsis-rudra erősíthető, vízhatlan szövöburkolattal ellátott emeltyű-rendszer-ből áll, melyet a kocsis szűkség szerint egy rugó segítségével hozhat működésbe. Ezt a készületeket természetesen eső alkalmával is ép ily jól föl lehet használni.

— **Magyar Osztály-Sorsjáték.** II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása naponként, de legkésőbb május 2-ig eszközöltetik. A sorsjegyek megújítása a sorsjegyeken jelzett elárusítóknál eszkö-zöltetik és pedig a sorsjegy visszaszolgál-tása és a megújítási díj: 1 egész sorsjegy-ért 20 ft, 1 fél 10 ft, 1 tized 2 ft és 1 huszad 1 ft befizetésével. Teljes sorsjegy-eket (mind a három osztályra érvényes sor-sjegyeket) nem kell megújítani és a III. osz-tály húzásán minden további nélkül részt-vesznek. Hogy a sorsjegy-tulajdonosoknak

éppen a megújítási határnap lejártakor (május 2) való óriási tolongása elkerültessek, ajánlatosnak mutatkozik, miszerint mindenki igyekezzék a III. osztályu sorsjegyeknél minél előbb birtokába jutni.

— **Pör az orleansi herceg ellen.** Francesco de Bourbon y Castelliei, a sevillai herceg morgantikus hazaságából származott legidősebb fia, pört indított az orleansi ház ellen, hogy tiltsák meg ennek a bourbon czimén használatát, mert az Orleansok Chambord gróf halála után erre nem jogosultak, lévén a spanyol Bourbonok a gróf közelebbi rokonai. Az orleansi herceg régi barátját, Limbourg ügyvédet bízta meg védelmével abban a czimerpörben, melyet az állítólagos anjoui herceg indított a párisi törvényszék előtt, mely aligha nem illetéktelennek fogja magát ebben a középkorba való pörben kimondani. Érdekes megjegyezni, hogy a gothai almanach morgantikus származása miatt föl se sorolja a Bourbon-ház tagjai között.

— **Megleczkéztetett bíró.** Pompás leczkét adott, mint a „Ceylon Independent“ írja, egy panasos a colombói törvényszék előtt egy bírónak, ki panaszával röviden elutasítani akarta. Az illető egy pofon miatt emelt panaszt, de a bíró, aki már sietett hazafelé, kijelentette, hogy szegény a bíróságot ily kicsinyesség miatt zaklatni és ezért a panaszt el nem fogadja. Az elutasított panasos vigan kezét dörzölte s hálálkodva köszönetet mondott a bírónak, mert ő már régóta arezul akarta ütni két ismerőset és miután meg van győződve róla, hogy a bíróság jövőben is azon az állasponton lesz, hogy egy pofon miatt tárgyalást tartani nem érdemes, ezt az elégtételt magától most már megtagadni nem fogja. A bíró megleckent, nagyot nézett, visszahívta a panaszoszt és megtartotta a tárgyalást, mely pofoszkodó fél kemény elítélésével végződött.

— **Az ellopott stigliçz.** A tyukról tudva van, hogy a titkot kikaparja, de legközelebb egy stigliçz is fölfedezője lett egy bünténynek. A dolog Morv-Weisskirchenben történt, ahol nemrég egy ékszerész boltját rabolták ki. A betörésben a többi közt részt vett egy asztalos is. De míg a többi beérték a különböző ékszerekkel, — ő mint nagy madárkereskedő — magával vitte a boltban függő kalitkát is a benne levő stigliçzzel együtt. A madarat azonban elővigyázatból nem szobáiban, hanem padlásán, a mesterségéhez szükséges deszkák, léczek vs különféle fadarabok labirintjében helyezte el. Nehány nap előtt egy építő mester járt nála, akinek deszkákra volt szüksége. Fölvitte őt a padlásra, ahol véletlenül szemébe ötlött a stigliçz is. Ezt elmondta a vendégelőben, ahol szállva volt s más nap már az ékszerész füléhez is eljutott a hír az asztalos stigliçzéről. Az ékszerész gyanakodni kezdett, kileste, mikor az asztalos nem volt otthon s ő is elment deszkákat vásárolni. A legény minden gyanu nélkül vezette őt fel a padlásra s ime, csakugyan ráakadt ellopott madarára. A kis madár is ráismert gazdájára s örömben szárnyaival csapkodott és vigan kezett csattogni. Az asztalost még az nap letartóztatták s az ellopott ékszerek egyrésze is menekült.

Apróságok.

Kutya a vasúti kocsiában.

A vonatvezető: Nagysám, a kutya nem maradhatna itt?

Az utazónó: Ugyan miért?

— Mert meg van tiltva, de majd elviszem a baromszállító kocsiába.

— Az én Hektorom a baromszállító kocsiába? Soha! Inkább én megyek oda!

Szórakozottság.

X. tanár egy szöke hajszálat talált a kabátján.

— Hogyan kerül hozzám ez a szöke a szonyi hajszál? Vagy talán szöke haja van a feleségemnek?

Tessék megfejteni!

Egy régi mezőgazda, ki már évek előtt előre látta a mezőgazdaság hanyatlását, egy ízben baráti körben a következő jóslatot mondta:

— Ha önök, uraim, a mostani évszámhoz annak egyes számait hozzá adják, úgy az 1896. év kerül ki, amidőn feltétlenül megint jóra fordul minden.

Vajjon melyik esztendőben történt ez a jóslás?

Az iskolában.

— A tanító: Összeadásaid mindig rosszszak; hát senkid siucs odahaza, aki segítene?

— A tanuló: Igen, a pap.

— A tanító: Furesa, hogy mindig több jön ki, mint amennyinek kellene... micsoda a te apád?

— A tanuló: Pinczér.

— A tanító: Vagy úgy!

Játékközben.

Karesi, Julcsa és Nácsi együtt játszanak. Miután már minden játékot végig játszottak, azt mondja Karesi:

— Julcsa, te most Nácsinak leánya vagy. én pedig báró vagyok, és most jövök és megkérem a kezdet és azután egymáséi leszünk.

Julcsának nincsen semmi kifogása, azonban Nácsi fejét csóválja és azt mondja:

— Ezt a játékot én nem játszom!

— Miért nem? kérdezi a másik két gyermek.

— Mert akkor nekem kellene a pénzt ideadni — feleli Nácsi.

Közgazdaság.

A déli vasut Ausztriában

(P. C.) A déli vasut államosítása a francia tőke-pénzesek körében a legnagyobb érdeklődést keltette, mert, mint ismeretes, a déli vasúti részvények túlnyomó része francia tőke-pénzesek birtokában van. Ugy látszik, az osztrák kormány államosítási akciója kezdetől fogva nem volt komoly; erre mutat a becsi kabinet roppant lauha eljárása, amely kabinet egyedül van érdekelve ebben az ügyben. A déli vasut államosítása nem magyar és nem közös érdek. Magyarországnak van közvetlen összeköttetése az Adriai tengerrel a déli vasut elkerülésével is, ettől függetlenül, és csak Ausztria van érdekelve a déli vasutnál, mert ez tarja fenn az egyetlen összeköttetést Trieszt osztrák kikötővel. Ausztria egész kivételét del felé a déli vasut közvetíti és így lényeges állam-érdek, hogy Ausztria a déli vasut közvetlen vonalát államosítsa.

A déli vasut államosítását azonban csak Magyarországgal egyetértésben lehet keresztül vinni. Magyarország beleegyezik, hogy az osztrák kormány a déli vasut osztrák hálóját Magyarországtól függetlenül államosítsa, de beleegyezéséhez pénzügyi és tari-

fális természetű feltételeket fűz. A pénzügyi feltételek abban kulminálnak, hogy a déli vasut nem államosított magyar vonalát elegendő alapokkal lássák el a kellő felszerelés végett, hogy sem a teher-, sem a személyforgalom ne szenvedjen az elégtelen dotáció alatt. A tarifális feltételek ugyanhangzanak, hogy a déli vasut tarifális tekintetben a magyar kormány intencziói szerint járjon el és hogy a vasúti vonal folytatása a magyar árukat ugyanolyan feltételek mellett szállítsa, mint a saját országának áruit.

Amint ebből látható, a magyar kívánságok semmi esetre sem teljesíthetetlenek és az osztrákkormány alkalmasint hajlandó lesz e kívánatokat teljesíteni, midőn a déli vasutat államosítja.

Amde Ausztria csak a bécs-trieszti fővonalnál van érdekelve és a mellék-vonalak inkább az egész akció akadályát képezik. Ha a vasut igazgatósága beleegyeznék, hogy a bécs-trieszti fővonal államosíttassék és a pragerhof-franzensfestei mellék-vonal tovább is a társaság birtokában maradjon, akkor nagyon hamar meg lehetne egyezni. Ezzel azonban nehezen lennének megelégedve a vasut részvényesei. Bécsben tehát olyan expedienst gondoltak ki, amely hosszú időre leveszi a napirendről az államosítást. A bécs-trieszti vonalat több évre bérbe akarják venni a déli vasuttól és az államosítással addig várni, míg ez az összes érdekeltek teljes megelégedésére keresztülvihető lesz.

Hogy lesz-e sikere és minő ez eljárásnak, az most már a francia részvényesektől függ, minthogy azok akaratára ellen nem lehet a vasutat bérbe adni.

A tengeri.

Itt van a tengeri vetésének ideje. Kivált a későn érő, közönséges tengerit április közepén vagy utolján vessük el. Csakis abban az esetben halaszszuk a vetést májusra, ha a levegő nem melegegett fel, mert a tengeri csirázásához meglehetősen meleget kíván.

A tengerit többnyire kalászos után szokás vetni. A trágyát nagyon meghálálja, ezért legalább féltrágyát még az olyan forgóban is adjunk alá, melyben az ugart vagy zöld takarmányt trágyázzák.

A tengeri földjét minden jó gazda már ősszel elkészíti; tavasszal a földjét legfeljebb vasfogással porhanyítja meg és csakis akkor szánt tavasszal alája, ha a föld nagyon megülepedett, vagy a sok nedvesség miatt összefolyt; ekkor is azonban csak sekélyen szántunk, nehogy a mély forgatással a föld gyors kiszáradását elősegítsük. A mély szántásnak, mint minden növénynél, ennél is ősszel van az ideje.

A régi módi gazdák eke után vetik a tengerit. Ez nem helyes, mert a mag kemény földre jutván, gyenge gyökere nehezen tud lefelé hatolni.

Jobb a barázda oldalába való vetés, de minthogy, amint emittém, a tavaszi szántást csak kivételesen ajánlom, leghelyesebb a teljesen bemunkált, beboronált földet léniazóval keresztben 50—60 cztm.-nyire meghuzgálni és ahol a vonalak egymást keresztezik, a csizma sarkával vagy kapanyéllal 2—3 centiméter lyukakat ütni s abba tenni 3—4 magot. A lyukakba tett magot kapával avagy egyszerűen a lábunkkal betemetjük. Megegyezik, hogy két-három mag is kikél

egy fészékben, de a fattyuzásnál egy fészékben ne hagyjunk egynél több tengeri szarát; mert a két vagy több szár nem hogy kétszer annyit teremne, mint a magányosan álló, de annyit sem, mert egyik a másikat elnyomja.

Ami az elvetendő tengeri fajtát illeti, arra nézve tudni való, hogy a lófogú sokat terem, de későn érik; a magyar tengeri középerésű és közepesen termő; a székely és pignolettó hamar érik, de ez, habár súlyosabb, kevesebbet terem.

Ha a vetéssel valami okból megkésünk, mindig koránérőt vessünk.

A vetésre szánt tengeri-csőveket mindig már türekskor válogassuk ki. A szép egyforma szemű, egészséges nagy csőveket válogassuk külön és csuhájánál fogva akgassuk fel az eresz alatt vagy a padláson.

Ezeket az így eltett csőveket a vetési idő kezdetével kézzel morzsoljuk le.

A cső végéről és tövéről a szemeket ne keverjük a vetőmag közé, mert ezek fejletlenek, töpörödöttek.

Aki milyen tengerit vet, olyant fog aratni.
(N-p.) István gazda.

Gazdáink figyelmébe.

Alólirt kamara figyelmezteti kerületének érdekelt köreit, hogy a magyar állam-vasutak „szállító irodájá”-val Kolozsvárt egyezséget kötött arra nézve, hogy „tudósító irodát” szervezzék, amely a kereskedelmi és ipari forgalom előmozdítása érdekében az oda fordulónak szükséges felvilágosításokkal szolgáljon. A „tudósító iroda” nevezetesen a következő irányokban kíván a közönségnek szolgálatára lenni:

1. Felvilágosítást ad az áruszállításra vonatkozó ügyekben: a szállítási díjak nagyságáról, a legcélszerűbb utirányokról, az áruk szabályszerű osztályozásáról, csomagolásáról, a fuvardíj-többletek megtérítéséről, a statisztikai nyilatkozatokról sat.

2. Vámkezelési és vámtarifa-ügyekben a szükséges tájékoztatást megadja minden irányban.

3. Utasítással szolgál a hazai és külföldi áruk beszerzési forrásairól és árairól; esetleg közvetíti az árukat és árumintákat.

4. Információt nyújt a hitel- és szállítási képességről.

5. A tömegesb személyszállításoknál kiegészíti a kedvezményezett díjtételeket; szervezi a kirándulásokat.

A tudósító iroda mindezen teendőket díjmentesen teljesíti, csupán előforduló költségeit számítja fel, mint például postadíjak, információk, áruminták beszerzése sat.

Kolozsvárt, 1896. április 9.
A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1896. április 23.

Buza legjobb	100 kilogramm	7-20
„ közepszerű	„	7-—
Kétszeres legjobb	„	6.50
„ közepszerű	„	6.—
Rozs legjobb	„	6-—
„ közepszerű	„	5-—
Zab legjobb	„	6-—
„ közepszerű	„	5.50
Kukorleza (tengeri)	100 kilogramm	5.20
Burgonya	„	2-—
Szóna legjobb	egy szekér	6.50
Szalma legjobb	„	2.50
Bikkfa 1 köbm. keresztirány nélkül, 1 m. hosszú	„	3.50
Cserfa 1 „	„	3.30
Tűgyfa 1 „	„	3.50
Faszén kemény	egy hektoliter	1.80
Márkahun	1 kilogramm	36-40
Sertéshus	„	40-44

Szalonna	64-72
Diszidózsir	—80
Vörshagyma	—15
Fokhagyma	—20

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyed.

2213-895. sz. II. 220-95.

Árverési hirdetés.

Alólirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1895. évi 8979 számú

végzése következtében dr. Garda Kálmán ügyvéd által képviselt Simalya Mihály javára Kovács Árpád ellen 42 frt 23 kr s jár. erejéig fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 320 frtra becsült négy darab tulok és két darab paripa lóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatna.

Mely árverésnek a felvevői kir. járásbírósnak 2213-1895. számú végése folytán 42 frt 23 kr tőkekövetelés, ennek 1892. évi márczius hó 10. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 36 frt 95 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Sz. Koosárd községben végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközzésére 1896. évi május hó 2-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsaron alul is el fognak adatni.

Kelt Felvevően, 1896. évi április hó 17-én.

699 1-1

Kovács Antal,
kir. bírósági végrehajtó.

* Utolsó főhuzás. *

Magyar osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-től 28-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 jutalomdíj	600 000	= 600 000
1 „	400 000	= 400 000
1 „	300 000	= 300 000
1 „	200 000	= 200 000
1 „	100 000	= 100 000
2 „	40 000	= 80 000
2 „	20 000	= 40 000
5 „	10 000	= 50 000
10 „	8 000	= 80 000
34 „	6 000	= 204 000
100 „	2 000	= 200 000
200 „	1 000	= 200 000
2 650 „	200	= 530 000
22 000 „	150	= 3 300 000
25 007	nyeremények és 1 jutalom	= 6 284 000

Ezen 57 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600 000 korona jutalomdíjat.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

^{1/1}	^{1/2}	^{1/10}	^{1/20}
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy áron kívül ajánlott levél portója és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

Heintze Károly
Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny cím: Lottoheintze Budapest.

646, 8-12

II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása a II. osztályu sorsjegy visszaadása és a megújítási díj befizetésével és pedig:

^{1/1}	^{1/2}	^{1/10}	^{1/20} sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.— forint

legkésőbbén május 2-ik esküzlendő.

Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltak.

Girner és Lingner

Jroda: Fötér 38. sz.

Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár, Könyvnyomda

vállalat

Nagy-Enyeden

Telefon-sz. 5. és 6.

Újdonságok

mindig nagy választékban

Modern berendezése, dús
fölszerelése s jeles mun-
ka-erőinél fogva képes
az erdélyrészi hasonnemű
vállalatokkal versenyezni
ugy az árak, mint a mun-
kák kivitele tekintetében.

öt gyorsajtóval működik

nyomda

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

A „Közérdek“

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike a vidék leg-
elterjedtebb lapjainak, s mint ilyen,

 hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.

Aki tehát olcsón s biztos sikerrel akar hirdetni,
forduljon bizalommal lapunk kiadóhivatalához.